

UNIVERSITETET I OSLO

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Eksamen i: MEK3230 — Fluidmekanikk

Eksamensdag: 06 desember, 2022

Tid for eksamen: 15.00 – 19.00

Oppgavesettet er på 6 sider.

Vedlegg: Ingen

Tillatte hjelpemidler: Rottmanns formelsamling
Godkjent kalkulator

Kontroller at oppgavesettet er komplett før
du begynner å besvare spørsmålene.

Navier-Stokes' momentumligninger

$$\frac{\partial \mathbf{u}}{\partial t} + (\mathbf{u} \cdot \nabla) \mathbf{u} = -\frac{\nabla p}{\rho} + \nu \nabla^2 \mathbf{u} + \mathbf{g}$$

Navier-Stokes' ligninger i sylinderkoordinater:

$$\begin{aligned} r\text{-komp. : } \rho \left(\frac{\partial u_r}{\partial t} + u_r \frac{\partial u_r}{\partial r} + \frac{u_\theta}{r} \frac{\partial u_r}{\partial \theta} + u_z \frac{\partial u_r}{\partial z} - \frac{u_\theta^2}{r} \right) = \\ - \frac{\partial p}{\partial r} + \mu \left[\frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial u_r}{\partial r} \right) + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u_r}{\partial \theta^2} + \frac{\partial^2 u_r}{\partial z^2} - \frac{u_r}{r^2} - \frac{2}{r^2} \frac{\partial u_\theta}{\partial \theta} \right], \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \theta\text{-komp. : } \rho \left(\frac{\partial u_\theta}{\partial t} + u_r \frac{\partial u_\theta}{\partial r} + \frac{u_\theta}{r} \frac{\partial u_\theta}{\partial \theta} + u_z \frac{\partial u_\theta}{\partial z} + \frac{u_r u_\theta}{r} \right) = \\ - \frac{1}{r} \frac{\partial p}{\partial \theta} + \mu \left[\frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial u_\theta}{\partial r} \right) + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u_\theta}{\partial \theta^2} + \frac{\partial^2 u_\theta}{\partial z^2} - \frac{u_\theta}{r^2} + \frac{2}{r^2} \frac{\partial u_r}{\partial \theta} \right], \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} z\text{-komp. : } \rho \left(\frac{\partial u_z}{\partial t} + u_r \frac{\partial u_z}{\partial r} + \frac{u_\theta}{r} \frac{\partial u_z}{\partial \theta} + u_z \frac{\partial u_z}{\partial z} \right) = \\ - \frac{\partial p}{\partial z} - \rho g + \mu \left[\frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial u_z}{\partial r} \right) + \frac{1}{r^2} \frac{\partial^2 u_z}{\partial \theta^2} + \frac{\partial^2 u_z}{\partial z^2} \right]. \end{aligned}$$

(Fortsettes på side 2.)

∇ -operatoren (kartesiske koordinater):

$$\begin{aligned}\nabla f &= \frac{\partial f}{\partial x} \mathbf{i} + \frac{\partial f}{\partial y} \mathbf{j} + \frac{\partial f}{\partial z} \mathbf{k} \\ \nabla \cdot \mathbf{A} &= \frac{\partial A_x}{\partial x} + \frac{\partial A_y}{\partial y} + \frac{\partial A_z}{\partial z} \\ \nabla \times \mathbf{A} &= \left(\frac{\partial A_z}{\partial y} - \frac{\partial A_y}{\partial z} \right) \mathbf{i} + \left(\frac{\partial A_x}{\partial z} - \frac{\partial A_z}{\partial x} \right) \mathbf{j} + \left(\frac{\partial A_y}{\partial x} - \frac{\partial A_x}{\partial y} \right) \mathbf{k}\end{aligned}$$

∇ -operatoren (sylindriske koordinater):

$$\begin{aligned}\nabla f &= \frac{\partial f}{\partial r} \mathbf{e}_r + \frac{1}{r} \frac{\partial f}{\partial \theta} \mathbf{e}_\theta + \frac{\partial f}{\partial z} \mathbf{e}_z \\ \nabla \cdot \mathbf{A} &= \frac{1}{r} \frac{\partial(rA_r)}{\partial r} + \frac{1}{r} \frac{\partial A_\theta}{\partial \theta} + \frac{\partial A_z}{\partial z} \\ \nabla \times \mathbf{A} &= \left(\frac{1}{r} \frac{\partial A_z}{\partial \theta} - \frac{\partial A_\theta}{\partial z} \right) \mathbf{e}_r - \left(\frac{\partial A_z}{\partial r} - \frac{\partial A_r}{\partial z} \right) \mathbf{e}_\theta + \frac{1}{r} \left(\frac{\partial(rA_\theta)}{\partial r} - \frac{\partial A_r}{\partial \theta} \right) \mathbf{e}_z\end{aligned}$$

Vektoridentiteter:

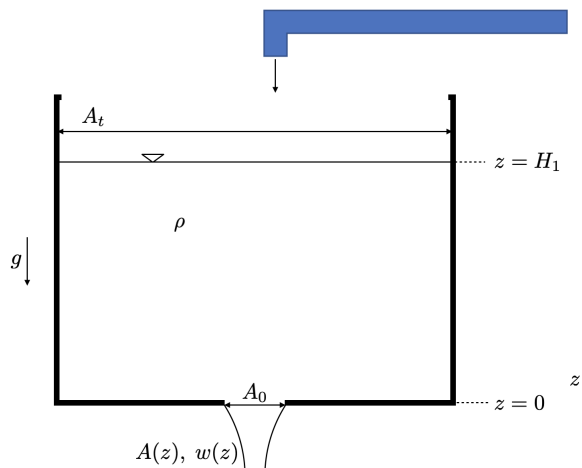
$$\begin{aligned}(\mathbf{u} \cdot \nabla) \mathbf{u} &= (\nabla \times \mathbf{u}) \times \mathbf{u} + \nabla \left(\frac{1}{2} u^2 \right) \\ \nabla \times (\mathbf{F} \times \mathbf{G}) &= (\mathbf{G} \cdot \nabla) \mathbf{F} - (\mathbf{F} \cdot \nabla) \mathbf{G} + \mathbf{F}(\nabla \cdot \mathbf{G}) - \mathbf{G}(\nabla \cdot \mathbf{F})\end{aligned}$$

Trigonometriske identiteter:

$$\begin{aligned}2 \sin(nx) \sin(mx) &= \cos((n-m)x) - \cos((n+m)x) \\ 2 \cos(nx) \cos(mx) &= \cos((n-m)x) + \cos((n+m)x) \\ 2 \sin(nx) \cos(mx) &= \sin((n-m)x) + \sin((n+m)x)\end{aligned}$$

Oppgave 1 Tank fylt med vann

En tank med areal A_t er fylt med vann opp til $z = H$. Tanken tømmes gjennom en sluse i bunnen, med areal A_0 , som vist på figur 1. En vannstråle (jet) med areal $A(z)$ og hastighet $w(z)$ skyter ut fra åpningen. Vi fyller kontinuerlig på med vann ovenifra, slik at vannstanden i tanken holder seg konstant. Neglisjer vannets viskositet og overflatespenning. Tyngdens akselerasjon er g , og vannets tetthet er ρ .

Figur 1: En tank med areal A_t er fylt med vann til $z = H$. Tanken har en åpning med areal A_0 .

1a Poeng: 10/100

Finn et uttrykk for $w(z)$, og bestem deretter $A(z)$.

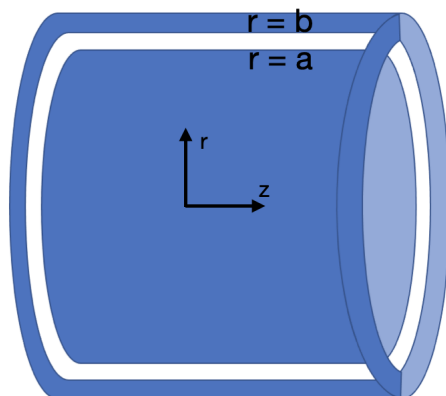
1b Poeng: 10/100

Vi stopper nå å fylle på med vann i tanken, og vi kan betrakte vannstanden i tanken som en funksjon av tid, $h = h(t)$. Hvor lang tid tar det før tanken er tom, hvis vi neglisjerer akselerasjonen i fluidet (stasjonær strømning).

(Fortsettes på side 4.)

Oppgave 2 Fluid mellom to konsentriske sylindre

Vi har to konsentriske sylindre som vist i figur 2 (de deler samme sentrum langs z -aksen). Sylindrer med radius a ligger innvendig sylindrer med radius b , og et viskøst, inkompressibelt fluid fyller gapet mellom de to sylindrene. Vi er interessert i hva som skjer hvis vi setter en eller begge sylindrer i bevegelse. Anta at vi ikke har noe påført trykk, slik at $\frac{\partial p}{\partial z} = 0$. I tillegg antar vi stasjonær strømning og at hastighetsfeltet er parallellt med z -aksen, $\mathbf{u} = (0, 0, u_z)$. Se bort fra gravitasjon.

Figur 2: Et viskøst fluid fyller gapet mellom to konsentriske sylindrer med radius a og b .

2a Poeng: 10/100

Vis at u_z bare kan variere med r , $u_z = u_z(r)$. Anta så at ytterste sylindrer beveger seg med hastighet U_b i z -retning, mens innerste er i ro. Finn uttrykket for hastigheten u_z for fluidet.

2b Poeng: 10/100

Vi antar nå at også innerste sylindrer beveger seg, denne med hastighet U_a i z -retning. Finn nytt uttrykk for hastighetsfeltet u_z . Sammenlign med svaret fra oppgave a. Hva sier dette om formen på ligningene for u_z ?

Oppgave 3 Ideel strømning rundt todimensjonal sylinder

En virvlingsfri og friksjonsfri todimensjonal strømning rundt en sylinder med radius $r = a$ kan beskrives av hastighetspotensialet, her oppgitt i sylindriske koordinater,

$$\phi = U \left(r + \frac{a^2}{r} \right) \cos(\theta). \quad (1)$$

3a Poeng: 10/100

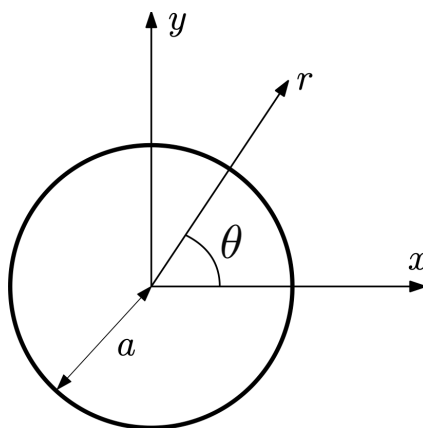
Finn hastighetene $u_r \mathbf{e}_r$ og $u_\theta \mathbf{e}_\theta$. Vis at denne strømningen er uniform ved $r = \infty$.

3b Poeng: 10/100

Hvilke grensebetingelser er riktige å bruke på sylinderveggen for denne strømningen? Vis at grensebetingelsene er oppfylt.

3c Poeng: 10/100

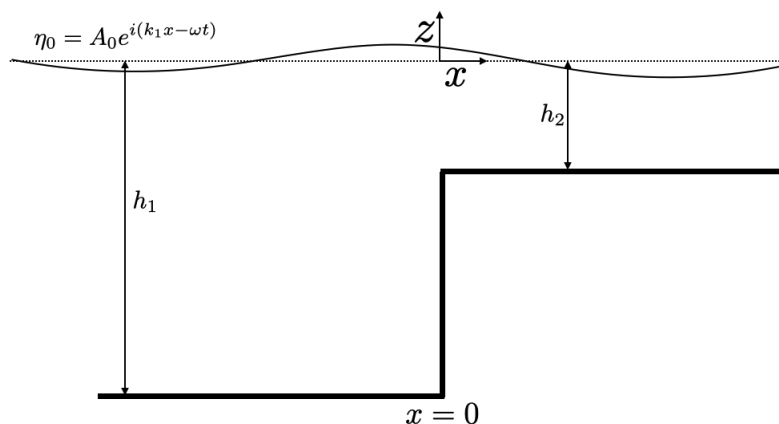
Bestem drag- og løft- kreftene per lengdeenhet som virker på sylindren. Kommenter på svaret utifra hva vi vet om ideelle fluider. (Hint: $dF_x = pa \cos(\theta) d\theta$, $dF_y = -pa \sin(\theta) d\theta$, der p er trykket. Du kan bruke de trigonometriske identitene fra formelarket til å beregne integralene.)

Figur 3: Friksjonsfri og virvelfri strømning rundt en sylinder med radius $r = a$ og senter i $(x, y) = (0, 0)$.

(Fortsettes på side 6.)

Oppgave 4 Refleksjon og overføring av bølger på grunt vann

Figur 4: Innkommene bølgeprofil η_0 møter en endring i bunnhøyde ved $x = 0$.

En monokromatisk bølge $\eta_0 = A_0 e^{i(k_1 x - \omega t)}$ nærmer seg et bunntrekk på grunt vann fra venstre. Vanddybden endres fra h_1 for $x < 0$ til h_2 for $x > 0$. k_1 er bølgetallet ved vanddyb h_1 , og A_0 er bølgeamplituden til innkommende bølge.

4a Poeng: 10/100

Skriv opp kondisjonene som må oppfylles i $x = 0$. Hva slags sammensetning har bølgefeltet over dette trinnet hvis vi antar lineær bølgeteori på grunt vann?

4b Poeng: 10/100

Finn uttrykket for hastigheten u for $x < 0$ og $x > 0$ fra horisontal momentum likning for gruntvannsbølger: $\frac{\partial u}{\partial t} = -g \frac{\partial \eta}{\partial x}$.

4c Poeng: 10/100

Kommenter resultatene fra 4a og 4b for $h_1 \ll h_2$ og $h_1 \gg h_2$.